

26.02.24р. 14гр. укр. мова

**Доброго дня! Тема уроку. Стилiстичнi особливостi слiв
iншомовного походження**

Увага! Виконанi завдання надсилати за електронною адресою:
moshev2020@icloud.com

ХІД УРОКУ

План заняття

1. Стилiстичнi особливостi слiв iншомовного походження.

https://www.youtube.com/watch?v=IDrSjxmA_HU

1. Написати конспект за поданим нижче матеріалом.

Ознаки iншомовних слiв

1) майже всi слова, що починаються на а,е, бiльшiсть на i	аорта, епоха, iнтелект;
2) важкi для вимови збiги приголосних;	штангенциркуль, монстр, джентльмен;
3) збiги голосних;	аура, олеандр, ампула;
4) усi слова зi звуком [ф] (крiм фе, Фастiв, фiрмати)	фактор, фiльм, професор;
5) немає чергування о, е, з i, немає випадних о, е	трон – трону, кiля, брелока;
6) багатоскладовий корiнь	профiлактика, iнтерпретацiя;
7) специфiчнi префiкси й суфiкси	iнварiант, симулянт, iдеалiст;
8) невидмiнюванi слова з кiнцевим голосним	хобi, боа, шасi, мадам, какаду.
ПОВТОРИТИ ПРАВИЛА НАПИСАННЯ IНШОМОВНИХ СЛIВ	
• <u>правило «дев'ятки»,</u> • <u>подвоєння в iншомовних словах,</u>	

- особливості написання м'якого знака й апострофа,
- утворення від власних іншомовних назв прикметників із суфіксом -ськ.

Запозичення іншомовних слів — один із засобів поповнення словникового запасу будь-якої мови. По-перше, такі запозичення збільшують кількість наявних у мові слів; по-друге, від запозичених слів утворюються похідні слова: гуманістичний (відгуманізм), періодичний (відперіод) тощо.

За давністю запозичення і ступенем засвоєння мовою запозичену лексику поділяють на:

- **запозичені слова** в цілому, звичні та зрозумілі всім мовцям: *орфографія, аналіз, реклама;*
- **іншомовні слова** зокрема, тобто такі, що не втратили чужорідних українській мові фонетичних або морфологічних особливостей і досі усвідомлюються мовцями як чужорідні: *мольберт, бутерброд, капучино, селфі.*

Вправа 1. *Перепишіть, розставляючи розділові знаки. Які з ужитих у реченнях слів іншомовного походження (та похідних від них) давно є звичними й усім зрозумілими? Розуміння лексичного значення яких досі спричиняє утруднення? Витлумачте значення останніх.*

1. Легенда про поета твориться із трьох складників біографії фотографії бібліографії (І. Павлюк).
2. Головне національне багатство кожної країни її люди їхні здібності і потенціали (За О. Забужко).
3. Гот вирішив папуга побачивши ворону. Панк подумала ворона роздивляючись папугу (Нар. творч.).
4. Хліб із помідором з городу скибка хліба з кухлем свіжого молока що може бути смачніше? Та куди там суші авокадо і піцам! (А. Любка)
5. Я часто думаю може цей хлопець дитина індиго і вся його культурна інформація з Інтернету? (За Л. Костенко)

- Які із запозичених слів можна назвати іншомовними?
- За якими ознаками?
- Позначте в запозичених словах орфограми. Обґрунтуйте їх написання правилами.

У текстах **наукового та офіційно-ділового стилів** слова (словосполучення) іншомовного походження найчастіше є термінами, тобто виконують називну функцію: *Під час проведення атестації державних службовців ураховують рівень володіння ними державною мовою* (З інструкції).

Зазвичай наукові терміни іншомовного походження мають українські відповідники: *фонема* — звук (мовознавство); *пневмонія* — запалення легенів (медицина); *аудит* — перевірка, *компенсація* — відшкодування (економіка).

Проте найчастіше в науковому й діловому мовленні вживають саме іншомовні терміни, оскільки більшість із них є інтернаціональними.

У текстах публіцистичного та художнього стилів слова іншомовного походження вживають і в прямому, і в переносному значеннях.

Порівняйте:

Авітаміноз — захворювання, викликане загальним дефіцитом вітамінів в організмі внаслідок незбалансованого харчового раціону (З підручника).

Душевний **авітаміноз**... Шукаю аварійний вихід... (О. Германова) **Авітаміноз** настрою лікують передовсім цікавим спілкуванням (З Інтернету).

У текстах художнього і публіцистичного стилів слова іншомовного походження можуть бути засобом:

- Створення образності: Рожевий вечір, **як фламінго**, над нами крила розпростер (Д. Луценко). Почерк у друга нервовий, **як електрокардіограма** (Л. Костенко);
- Протиставлення або контрасту: Захоплююся японським малярством **стилюніхонга**, а в очах українські старовинні рушники (І. Шишов);
- гумористичного та іронічного ефекту: Хто не встиг оновити весняний **лук**? Мерщій ладняйтеся до **шопінгу**! (З реклами).

Вправа 2. *Попрацюйте в парах. Прочитайте. Доберіть два-три поширених нині запозичених слова, які легко можна замінити українськими відповідниками.*

Притік англіцизмів у нашу мову просто шалений. Чи це поповнення нашої мови, чи це її витіснення? Часом ми запозичуємо слова, які цілком піддаються перекладові, отже, виштовхують з обігу питому українську лексику: маркетинг (збут, вивчення ринку), спічрайтер (складач промов), котон (бавовна), степлер (зшивач, скріплювач), генерація (покоління) і сотні подібних (За В. Радчуком).

- Складіть і запишіть текст для ліцеюного веб-сайта про зваженість уживання в мовленні запозичених слів.
- До тексту докладіть міні-словничок, узявши слова з прочитаного тексту та додавши три-чотири самостійнодобраних.
- У якому стилі ви складатимете текст? Вибір стилю обґрунтуйте.

Вправа 3. *Перепишіть, уставляючи пропущені літери. Витлумачте лексичне значення слів іншомовного походження.*

1. Рівень д..мократії яскраво простежується через засоби масової інформації, через конст..туційне право гром..дян на об'єктивну інформац..ю (З підручника).
2. У сумнівних випадках для уточнення д..агнозу переломів необхідно зробити р..нтгенівський знімок (Зі словника).
3. У нас такі вже соромливі гени, що Йван

Пулюй ікс-променя пр..боркав, а люд віками ходить до Рентгена (В. Бровченко). 4. Футур..ст... Що за слово? Це т..тул чи фах? Футбол..ст — то було б зрозуміло! (С. Голованівський) 5. Не може бути мови про тр..умф насилля, бо настала епоха, коли має перемагати справедливість (Ч. Мілош). 6. Яким вогнем спокутувати мушу хрон..чну українську доброту?! (Л. Костенко) 7. Хто поверне нам пісні — інструкц..ї для кор..стування моральними цінностями? (В. Голобородько)

- Які з ужитих у реченнях слів іншомовного походження є термінами? Яких галузей науки?
- Які терміни виконують називну функцію? З'ясуйте стиль речень, у яких їх ужито. Які іншомовні слова-терміни вжито з метою створення гумористичного або іронічного ефекту? У реченнях якого стилю їх ужито?
- Які моральні цінності бережуть українські народні пісні? Назвіть п'ять цінностей, на вашу думку, найважливіших.

Домашнє завдання

1. Засвоїти зміст §47 (с.159-161)
2. Виконати завдання вправ: 553, 556.
3. Практичний урок. Іншомовні слова на ЗНО [Типове завдання ЗНО]
<https://www.youtube.com/watch?v=ooYMWPyshpU>

4. Стилiстичнi особливостi слiв iншомовного походження

Тип завдання: Виділити слова

Посилання: <https://learningapps.org/9225356>

Посилання (повноекранний режим): <https://learningapps.org/view9225356>

5. Слова iншомовного походження

Тип завдання: Кросворд

Посилання: <https://learningapps.org/9400194>

Посилання (повноекранний режим): <https://learningapps.org/view9400194>